

СЛОВО РІДНЕ

З дитячого садка вивчають українську мову діти села Мар'янівки Красногвардійського району

В грудні минулого року в дитячому садку почали вивчати українську мову. Відтоді щодення вихованці приходять до Фаїни Семенівни Черник, котра веде заняття, по десять дванадцять дітятків.

— До борій дечень! — тягнуть хлопчики та дівчата.

Фаїна Семенівна розпочинає веселій урок. Спочатку — переклад з російської на українську, потім — віршики, цвітка гра. Новий матеріал — назви овочів, котрі ростуть на грядках. Діти з задоволенням повторюють нові слова, крок з кроком забагачуються новими знаннями. До речі, дівчі діти склонлюють, так би мовити, на листу, ім певно розумовляти. Неважко згадати, що, мабуть, у сіях, де вони ростуть, спікуються українською.

Час, відведеній на заняття, проплакає швидко. Малечі теж цього не помічуть. Тож коли Фаїна Семенівна прощається з дітьми, вони ще якийсь час не поспішають з проводами. Ти та чорзи вже нова група. І поки малечі півколом розсідається на стільчиках, ми з вихователькою розпочинаємо розмову.

— Дивно, — каже вона, — що живемо в Україні, де українська мова є державною, а дистанція книжку рідною мовою — проблема. Причому для будь-якого віку. Не кажучи вже про спеціальну літературу, таку, щоб можна було навчитися ділити. Мені довелося побувати на спеціальних курсах, послухати цикл пекій, зараз ці знання є використовують. Та ще свої, що в Хмельницькому інституті свого часу отримала. Стави в пригоді і старі книжки та журнали. Я помітила, що діти дошкільного віку краще засвоюють мову з допомогою хороводних гор...

А поки малечі уважно слухають свою вчителку, проявляючи розмову з завідувачкою Мар'янівського дитсадку Наталею Дураковою. Вона правильно розуміє проблему, котру важко здійснити поки що в селі — дидак-

тичного матеріалу для глибокого вивчення мови просто немає.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна. — Це свого роду пошук. З іншого боку — ми не ставимо перед собою завдання глибоко вивчити з дітьми мову. Перш за все, це дитячий садочок. Проте коли діти підуть до першого класу і з другого пірівчика почнуть вивчати українську мову, ім буде значно легше. Що хочу додати: наша матерічка з величезним задоволенням відвідує заняття українською мовою. І ніхто з батьків не хвільється з приводу кпередебаження дітей мовою, або, як модно стало серед проросійських напаштіваних населення чуті, що майбутні наші.

Натале Миколаївна та Фаїна Семенівна виджають, що діти допомагають дитячому садку правиллям афроформи «Ніна», її голова Яків Григорович Сенкевич та заступник Евгенія Михайлівна Федорова. В дитячому садочку не лише тепло і затишно, не порожньо і на обідніх стопах. Весь бік має обідні продукти, вітаміни має щодنі сільські мальчики. І змінується від рік до рік.

Формуються характери, формуються громадини, майбутні наші.

Натале Миколаївна та Фаїна Семенівна виджають, що діти допомагають дитячому садку правиллям афроформи «Ніна», її голова Яків Григорович Сенкевич та заступник Евгенія Михайлівна Федорова. В дитячому садочку не лише тепло і затишно, не порожньо і на обідніх стопах. Весь бік має обідні продукти, вітаміни має щодні сільські мальчики. І змінується від рік до рік.

Слава Богу, історія розпоряджується так.

Повертається до нас ім'я Романа Шухевича, головономондувана Українською Повстанською Армією (УПА).

Ведуть композицію Віктор Моров та Інна Абіттайло. Стави в пригоді і старі книжки та журнали. Я помітила, що діти дошкільного віку краще засвоюють мову з допомогою хороводних гор...

А поки малечі уважно слухають свою вчителку, проявляючи розмову з завідувачкою Мар'янівського дитсадку Наталею Дураковою. Вона правильно розуміє проблему, котру важко здійснити поки що в селі — дидак-

тичного матеріалу для глибокого вивчення мови просто немає.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна. — Це свого роду пошук. З іншого боку — ми не ставимо перед собою завдання глибоко вивчити з дітьми мову. Перш за все, це дитячий садочок. Проте коли діти підуть до першого класу і з другого пірівчика почнуть вивчати українську мову, ім буде значно легше. Що хочу додати: наша матерічка з величезним задоволенням відвідує заняття українською мовою. І ніхто з батьків не хвільється з приводу кпередебаження дітей мовою, або, як модно стало серед проросійських напаштіваних населення чуті, що майбутні наші.

Натале Миколаївна та Фаїна Семенівна виджають, що діти допомагають дитячому садку правиллям афроформи «Ніна», її голова Яків Григорович Сенкевич та заступник Евгенія Михайлівна Федорова. В дитячому садочку не лише тепло і затишно, не порожньо і на обідніх стопах. Весь бік має обідні продукти, вітаміни має щодні сільські мальчики. І змінується від рік до рік.

Формуються характери, формуються громадини, майбутні наші.

Натале Миколаївна та Фаїна Семенівна виджають, що діти допомагають дитячому садку правиллям афроформи «Ніна», її голова Яків Григорович Сенкевич та заступник Евгенія Михайлівна Федорова. В дитячому садочку не лише тепло і затишно, не порожньо і на обідніх стопах. Весь бік має обідні продукти, вітаміни має щодні сільські мальчики. І змінується від рік до рік.

Слава Богу, історія розпоряджується так.

Повертається до нас ім'я Романа Шухевича, головономондувана Українською Повстанською Армією (УПА).

Ведуть композицію Віктор Моров та Інна Абіттайло. Стави в пригоді і старі книжки та журнали. Я помітила, що діти дошкільного віку краще засвоюють мову з допомогою хороводних гор...

А поки малечі уважно слухають свою вчителку, проявляючи розмову з завідувачкою Мар'янівського дитсадку Наталею Дураковою. Вона правильно розуміє проблему, котру важко здійснити поки що в селі — дидак-

тичного матеріалу для глибокого вивчення мови просто немає.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях вивчення державної мови, — каже Натале Миколаївна.

— Не забуваємо й того, що ми — одні з перших стали на шлях в

Субота, 11 листопада 1995 р.

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

Василь ГЕЙ

«ДО РІДНОЇ ВЕРТАСМОСЯ МОВИ...»

Родове коріння Василя Гея — у селі Заболоті Любомильського району на Волині — мальовничому кутку Польщі, де в глибині землі пульсують чисті віткові джерела, щедро улюблена рідна сестрицю Дніпра — Притяг Народився в сім'ї вчителя Василя Гея та його дружини. Після школи та служби у війську навчався на редакторсько-поліграфічному факультеті Українського інституту імені Івана Франка у Львові. Працював у редакціях районної та обласної молодіжної газет. Тривалий час керував обласною літературною студією «Лесіні кадуби». Нині — голова Волинської організації Спілки письменників України. Автор багатьох поетичних книг.

НЕКТАР І ПОЛІНУ

Пам'яті українського письменника, лікаря і педагога Модеста Пилиповича Левицького

До рідної вертаємося мови,
Неначе проходимось зі сну.
Приходимо до пам'яті, немовби
П'ємо напій з нектурі як полину.

Так довго нашу пам'ять катували,
Гасили в ній світлини імен.
Щоб людство нас ганьбою освистало:
«Ви не народ, лиш рататівство німе».

Ще хто там сміє кидати: «Боріться!»,
На всю імперію крик.
Ta що і своєю мовою-наріччям!
Якінськ Шевченко!
Маярос! Мунік!

Якщо когось біда мумичка кличе
І митя його — офіра для добра,
То ми йому словечко, мов табличку,
Розписимо на шино:
«Ліберар!»

А за любов свята свою і віру,
За співчуття до українських сліз,
Ми в серце прямо цілився, як вирок,
Мов куля, слово
«Національності!»

З могильних плин стираємо помалу
Яручині порожні страхи і німоти,
Аби ще і діти нас не освистали
За те, що зуміли прорости:

Із прихімаків — до власної садиби,
До наїздів народу — з сірих мас,

Із кольорів кривавих — до правдивих,
Землею й небом створених для нас.

Так довго нам вінливували пам'ять
В язичницьких діх і різаніх цензур,
Але вона ярла, наче павіт,
Універ пробігався крізь мур.

І воскреслими з мертвих іменами
Наші діні серпневін був благословен.
Нектаром і пріхімами полінами
Вдімаймо в себе світло цих імен.

ВІСЛАННЯ

Вітром і дзвоном опалого листя
Ліне до мені ріднія сестер.
Хмію над хімінами лінчами
Ворон чорніюче крило розпростер.

В лісі їх вдарила вітка жахлива
(Саме жоянда збиралі на хліб) —
Ох і змолова! м'я доленка млив:
Аж у Сібір нам позначено слід.

Довго дібровою, плачучи, «косяли»,
Клиники стрімчи сестри коня.
Що заблукав десь у просвітах осені,
Мовби ховаючись од вислання.

Відома чекали їх «ворони чорні»,
Чорна дорога і чорна печаль.
Роду мого перерубано корінь
Чорним, безжалінним ударом мечи.

Кінь аж на ранок прибіг і запланав
Серед пустечі німого двора,
Де кров якняна грабіжницькими
Знаком

Здзерта із сосон червона кора.

Світ, з переланку в ту мить занімій,
Бурек потім чітко шумів,
Чим же зарадити, світе мій амплій,
Нам у тупу непевнути міг!

Мабуть, проріс тоді болем
Дитячим
Дуб коло хати, могутній тепер.
Падають жолуді з ньюго, неначе

Діс не всвіхолі сльози сестер.

Довго бродив по долинах багрових
Кінь, а по тому і пропав за сколом,
Лиши вогни живає в дібрі
Гомоном, дзвоном, туманом,
Крилом.

ГОРТЬ ЧОВНИ

Коли осуствували, випрямляли
«під лінійку» Пріп'ять, люди
в навколошних селах палили човни...

Стоять над Пріп'ятью дими —
Сели човни в одії палити.
Бо знову траками гримить
Меліораторська навала.

Над смертю древньої ріки
Вогні жертовні підвілься.
Ідути у бік попізни
Супроти рідного Польща.

«Куди!! Чого!!» — ридає мов,
Кричить останні в лузі чайка.
Невже у них тече вже кров
Глуха до плачу, янчарська!

Горть над Пріп'ятью човни,
Палають, наче смолоскипі.
Пливуть човни у вічні сні
Через води останніх скликни.

ДЖЕРЕЛО У САПАЛАІВЦІ*

Пробільлось, пробільлось, пробільлось!
Пробільлось таки джерело!

Крізь дно, повне мулу, прогніле,
Бутоном троянді зішло.

Крізь всі маточки і прокляття,
Брудні водостоки й літа.

Застій розірвалиши на шмаття,
Пробільлось таки чистота.

Ах річкою наша нещаща.

Змарніла від подільського зла,
Як ж бо ти стала прекрасна

У мить онжитя джерела.

О скільки за тебе (з тобою)
Боролосі сссі, і рад.

А ти находити з бідою

Чекала, що приде пора.

Квітнева пора воскресіння

І звільнення від сатани.

Цвітіння пора і спасіння.

Світіння води з глибин.

З запасу, зі сковы, зі споду

Прорвалася вода, як вогонь.

Не вірю в владу народу.

А вірю в силу ноги.

Що цвіль пробібає уперто.

Душою ручвиш до небес.

В критичну годину від смerti

Рятует народ сам себе.

Джерелам вірні та слова

І струмами світлих умів

О річечко рідна бідова,

Як довго твій віткі німі!

І от пробудився він, бризнув,

Хлюпнула вода з берегів,

Немов крізь неволю — Вітчизни

Зневага до всіх горобів.

І в кожному з нас, хто нещаща,

Всіх ліхам і брехнам на зло,

Напруженіо іде свого чесу,

Своєї пори джерело.

*) Річка, що протікає
через місто Луцьк.

Світязя річка, жадана птиця
Огортає сні мої кримом,
Ta вночі приснілася криниця
Мамінна, з полів янім відromo.

Я моліюсь до неї, як до Бога,
Крізь серединній місчаній туман.

Це тому, що вишого нічного

За криницею на землі нема.

I втікає в нетріца земного,

I приходить думка молодої,

Bo нема світлиого нічного,

Як дзвінок колодязяна вода.

A пittya студене — як trivoga.

Як хмільна, ваблива тайна,

Bo немає глибого нічного

В світі, ніж кринична глибина.

м. Луцьк.

Після передчасної смерті Петра Сагайдакного смутні часи настали для козацтва. Ніяк не щастливо наступникам славного гетьмана — Дмитрові Барбашеві, Якушу Бородаві й Оліферові Голубу — відстовівати всі ті права й привileї, що їх здобув свою політикою Сагайдакний. Польща знову прибрала до рук Україну. Знову обирали гетьмана — новими королівськими указами урізали кількість війська Запорозького. В такий час узяв до руки гетьманську булаву Михайло Дорошенко.

Серед козацтва він був чоловіком справді авторитетним. Належав до найближчих сподвижників Сагайдакного, брав участь у багатьох успішних походах і битвах. Не заплямував свого доброго імені на болтуством. Усі знали, що його слово тверде, рука владна, а голова кімпливі.

Дорошенко влучний момент, коли вся увага Туреччини була прикута до Криму, бо там почалася боротьба за земельність від суптанської імперії. Права васала, на яких синув Крим, дуже обмежували політику його ханів і найрізниші з них бунтували.

Зокрема, Шапін-Грієм, заявив про свої наміри здобути Кримові незалежності і величістю стурбував тим суптанський діяр. Загорожжі ж у цей час не дуже тровікли Туреччину, і вона не чекала від них походів, вважаючи, що Польща відступила.

Весь свій флот повернув із Криму суптан. Біля берегів Туреччини зосередилася вся армада. Певно, тепер у Цар-

городі думали, що не посміють з'явитися тут козаки, бо потужні гармати з усіх коблів рознесуть їхні чайки віщент. Посміли, і втретє гуляти запорожці по вулицях Цар-городу.

Мабуть, ще не одну перевагу здобув би в боях Михайло Дорошенко. Але 1628 року в Криму сталася трагедія. Шапін-Грієм нагадав гетьманові про його обіцянку допомогти в боротьбі зі своїм суперником Джанібек-Грієм. Дорошенко привіз козацькі війська в Крим, і обідавши з Шапін-Грієм, ударив по його ворогу. Вже брали в турецькій битві запорожці, але багато трупів прибігли до боя. Михайло Дорошенко і загинув. Тоді з'явився Шапін-Грієм, і сталося несподіване — він зупинив та згинув. А його голову татари та вороги відрубали, і багато трупів було зупинено та згинуло. А його голову татари та вороги відрубали, і багато трупів було зупинено та згинуло.

Назустріч янчарі. Не зустрічачи ніде опору, запорожці вірвались з мурів, переносять гармати на чайки. Вивозили з неволі у козаків. У тому бою Михайло Дорошенко і загинув. А його голову татари та вороги відрубали, і багато трупів було зупинено та згинуло. А його голову татари та вороги відрубали, і багато трупів було зупинено та згинуло.

Дорога до відомості, які відомі, з'явилася з тією, що зупинила козацькі війська в Криму. Не зустрічачи ніде опору, запорожці вірвались з мурів, переносять гармати на чайки. Вивозили з неволі у козаків. У тому бою Михайло Дорошенко і загинув. Тоді з'явився Шапін-Грієм, і сталося несподіване — він зупинив та згинув. А його голову татари та вороги відрубали, і багато трупів було зупинено та згинуло.

Літературні джерела згадують, що відомість про зупинку козацької армії в Криму з'явилася з тією, що зупинила козацькі війська в Криму. Але відомість про зупинку козацької армії в Криму з'явилася з тією, що зупинила козацькі війська в Криму. Але відомість про зупинку козацької армії в Криму з'явилася з тією, що зупинила козацькі війська в Криму.

Літературні джерела згадують, що відомість про зупинку козацької армії в Криму з'явилася з

Про культуру
рідної мови

Анатолій БОРТНЯК

**НЕ ЗАБУВАЙМО,
ЯК НАС ЗВАТИ!**

«Ну що б, здавалось,
слова...»
Цим емоційним рядком
починається один із віршів
безсмертного Тараса Шевченка. Пригадуєте?

Ну що б, здавалось,
слова...
Слова та голос — більш
нічого.

А серце б'ється — ожива,
як іх почує!...

Але ж чи б'ються оживи-
ючи ваші серця, добрі люди,
коли в чуті або читаєте
мовні покручі, словесні по-
втори, неоковінні висловлю-
вання! І це не тільки в ямар-
ковій метуші та серед ву-
личного гамору.

«Слово надається народ-
ному депутатам Філенко»,
— зголосував на засіданні
українського парламенту го-
ловуючий авторитет поса-
да якого, за цивілізованими
поняттями, передбачає без-
доганну культуру, в тому
числі мову. «У мітингу
принимали участь...» — кон-
статує керостпідент радіо.

«Тому питання про не-
суміщення цих двох посад
піднімалось і депутатами
міськради...» — інформує
газета.

На жаль, це далеко не ви-
падкові послиання. Згадай-
те, яким сучінним суржиком
«озувочують» різні
збори, пленуми, наради, дис-
пути, мітинги. Якю небла-
гозвучною фонетикою (типу
«ци геч зведеся!») ріжуть
слух театральних відівідувачів
деякі слуги Мельпомени.

«Людина, байдужа до
рідної мови, — дікун. Вона
шилдива своїм еством уж
тому, що байдужість до мови
пояснюється цілковитою
байдужістю до минулого,
теперішнього і майбутнього
народу», — писав російський
письменник Костянтин Па-
устовський. Та невже ми, ук-
раїнці, чиєю мовою захоп-
лювались не одні світові
гени, у значній своїй масі (з
відомих, звичайно, причин,
пов'язаних з багатовіковою
колонізаторською
політикою) поступово пере-
творюємося на дикунів? Ад-
же багато хто з нас слабо
воліє рідною мовою або
зовсім її забути чи зриєся, як
той персонаж пристрасного
вірша Дмитра Павличка:

Ти зриєся мови рідної. Віки
ти імітеш темнини,
як слота осіння.

Від погляду твого
серця зірки
Обернуться
в спіле каміння.

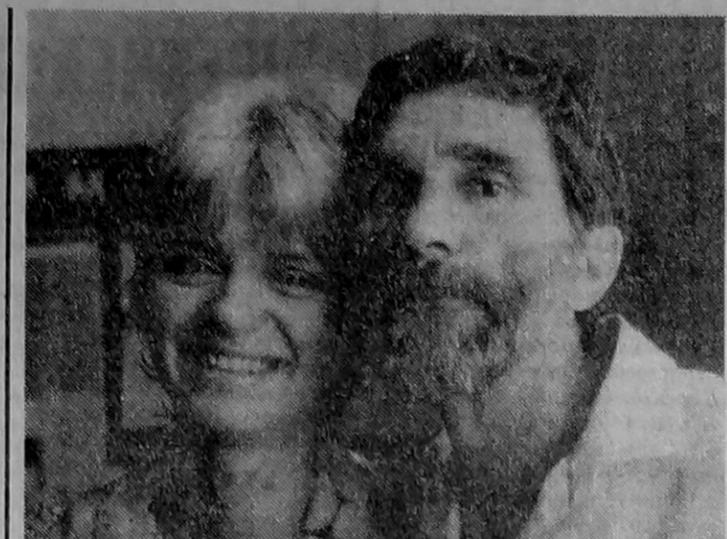
Ти зриєся мови рідної.
Ганьба
Тебе зустріне на
шляху вузькому.
Впаде на тебе, наче
сніг, журба —
її не понесеш никому!

Ти зриєся мови рідної.
Нема
Тепер у тебе роду,
ні народу.

Чужинця шани
жадати mesh дарма —
В твій слід він кіне
сміх-погорд!

Пригадую з дитинства, що у
моєму рідному селі на
Винниччині однім з найбіль-
шорозливіших побажань, які
прорівалися в сріблях поміж
сусідками, було таке: «А щоб
ти забула, як тебе звати!»

А що, коли ціла нація, п'ят-
десятидворічною на-
роду потрохи забуває свою

назу — власні ім'я! Хот же
та за сусіда, що так нам
наворочила! Чи не кожен
третій з нас сьогодні каже:

«Україна», «український»,
«по-українським», «мимоволі»
чи наявно вкладаючи в на-
голос на звуки «а» ок-
райне звучання. Тоді як, за
нормами сучасної ук-
раїнської мови, в цих словах
наголос починен ставиться

тільки на «а», і єдино пра-
вильна вимова така: «Ук-
раїна», «український», «по-
українським». Втім, усі словни-
ки російської мови фіксують
такий же єдиний наголос. От-
же, коли навіть колишній

президент колишнього СРСР
з наївної трибуни казав:
«український народ», то і він,
свідомо чи несвідомо, цим

принижував нас.

І людині неприміло, коли
співторюють її ім'я. А що
вже казати про цілий народ!

**ВИЯВЛЯЄТЬСЯ,
БОРОДИ
ШКІДЛИВI!**

Московським науково-
дослідним інститутом гігієни
були проведенні дослідження
про вплив бороди на здо-
ров'я людини. Виявляється,
вона виділяє токсини речо-
вими: аміак, бензен, толуол,
диметилсульфід і навіть
сірководень. Є й інші нега-
тивні ефекти. В результаті
яких підвищується тиск крові,
знижується працездатність.
Борода також порушує нормальний теплообмін мозку,
що нерідко приводить до
облісіння.

**ПОГЛЯД У КОСМОС
З ЄВПАТОРІЇ**

Центр далекого космічного
звязку (ЦДКЗ) розташовано
неподалік Євпаторії і входить
до складу Головного
центру випробування та ви-
користання космічних систем
(ГЦ ВВКС). Міністерство оборо-
ни України. Завдяки
міждержавним контактам з
другими космічними аген-
тствами, ЦДКЗ має можливість
звергти тут свою приступність.

Проголосивши концепцію
самодостатньої космічної де-
ржави, Росія прагне створити
всі елементи космічної
інфраструктури на власній
території. Але там ро-
зуміють, що виконання таких
міжнародних космічних про-
ограм, як Інтербол, МАРС-96,
Спектр (а Росія стала іх право-
наступником від колишнього
СРСР), неможливе без ви-
користання Євпаторійського
центру. Україна тою чи
іншою мірою також бере
участь у цих проектах. Це і
визначає політику Російського
космічного агентства по відношенню до
ЦДКЗ з Євпаторії та прагнен-
ня зберегти тут свою приступність.

Чого хоче Україна?
На базі ГЦ ВВКС МО України
планується створити Центр керування політами, на-
земним комплексом керування
силами та відповідальними
аспекти космічної діяльності,
виконанням котрих під силу
тильки висококваліфікованим
спеціалістам.

Незважаючи на всі наше не-
гаразди, в Євпаторії є такі
спеціалісти. Це перш за все
військово-технічний персонал ГЦ ВВКС та інших

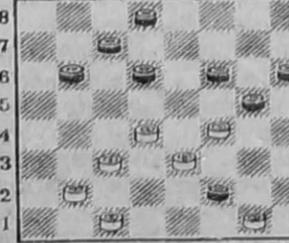
становищ в Євпаторії. Зарахує-
ться й наявність військових
пунктів на території Євпаторії.

Зарахується й наявність
військових пунктув в Євпаторії.
Що насторожує?

До цього часу остаточно не
визначені конкретні порядок
підлегlosti ГЦ ВВКС. Перед-
бачувано (за чутками) 30-
відсоткове скорочення кіль-
кості ГЦ ВВКС може вик-
ликати непрогнозовані наслідки.

Ярослав ЯЦКІВ,
академік НАНУ.

9. bc5 eff 10. cd6 fg5 11. dc7
gf4 12. cb8 fe3 13. gf2 14.
ba7, і чорну шашку на h2 взя-
то в полон.

Кінчівка Анатолія Уварова
(Севастополь): Біли: прості
18, 20, 22, 24, 31, 34, 39, 50;
чорні: прості 9, 10, 13, 15,
19, 25, 27, 35, 36. Вигравши 1.
34 — 30 2 — 17 3 — 24 4. 4.
4:7 5 — 40 6 50:48

**ПРОГРАМА
ТЕЛЕВІДЕНИЯ****Понедільник, 13 листопада****УТ-1**

9.00 Анонс-кліп.
7.00 Мир за вчера.
7.15 И только музыка.
7.45 Доброе утро, Украина.
8.45 Експрес-інформ.
9.00 «1 + 1». «Война наркома-
фии», 2 серія.
10.00 «Свічка».
10.30 Телевіднення о тепе-
відненнях.
10.50 Кіно «Мистичний
трілер «Пробудження
з мертвих» (США).

11.00 «Хата-центр».

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 ТНК.
9.15 Окна. Новости.
9.30 Шоу однією холостя-
ком.

9.50 рані.

10.20 Д/ф «Дикий кіг».

10.50 Программа «М».

11.10 Хронограф.

11.30 Санта-Барбара.

12.20 Д/ф «Гранд-тур».

12.40 Шоу «Шкільний екран».

13.00 Телевізія.

13.30 М/ф «Міранд».

14.50 Окна. Новости.

15.00 X/ф «Океан», 1 серія.

16.30 Концерт ансамблів ім.

П. Вірського.

17.45 Добре утро, Украина.

18.00 ТНК.

18.30 М/ф «Міранд».

19.00 «Барни Бартон».

19.30 Концерт хора ім.

П. Майбороди.

19.45 «Хата-центр».

20.20 Відеотекст.

20.35 Чайковський. «Ромео и

Джульєтта».

21.00 УТН.

21.30 Польські.

21.55 Баскетбол. Україна —

Хорватія.

22.10 Все — всем.

22.45 «Хата-центр».

23.00 УТН.

23.30 «Свічка».

24.00 УТН.

24.30 «Свічка».

25.00 УТН.

25.30 «Свічка».

26.00 УТН.

26.30 «Свічка».

27.00 УТН.

27.30 «Свічка».

28.00 УТН.

28.30 «Свічка».

29.00 УТН.

29.30 «Свічка».

30.00 УТН.

30.30 «Свічка».

31.00 УТН.

31.30 «Свічка».

32.00 УТН.

32.30 «Свічка».

33.00 УТН.

33.30 «Свічка».

34.00 УТН.

34.30 «Свічка».

35.00 УТН.

35.30 «Свічка».

36.00 УТН.

36.30 «Свічка».